

Výskyt střevlíka *Pogonus luridipennis* (Germar, 1823) (Coleoptera: Carabidae) v Čechách po 143 letech

Occurrence of *Pogonus luridipennis* (Germar, 1823) (Coleoptera: Carabidae) in Bohemia after 143 years

Robert TROPEK^{1,2)}, Michal PLÁTEK^{1,3)}, Oldřich ČÍŽEK¹⁾ & Iona ČERNÁ¹⁾

¹⁾Institute of Entomology, Biology centre, Czech Academy of Science, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Czech Republic

²⁾Faculty of Science, Charles University in Prague, Viničná 7, CZ-128 44 Praha 2, Czech Republic

³⁾Faculty of Science, University of South Bohemia, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Czech Republic

robert.tropek@gmail.com (RT), platasplatas@seznam.cz (MP), sam_buh@yahoo.com (OČ), mufikuv@seznam.cz (IČ)

Abstract. We present our record of *Pogonus luridipennis* in an exposed bottom of the active sandpit close to Praskačka, Eastern Bohemia, Czech Republic. It is the only record of the species in Bohemia since 1869.

Key words: Carabidae, *Pogonus luridipennis*, postindustrial sites, sandpits

Střevlík *Pogonus luridipennis* (Germar, 1823) je západopalearktickým druhem rozšířeným na stanovištích se zvýšenou salinitou (tzv. halobiont) od západní Evropy a severní Afriky po Sibiř, Kazachstán a Mongolsko (Hůrka, 1996; de Jong, 2013). V Evropě se vyskytuje zejména podél mořského pobřeží od jižní Skandinávie a Polska do Itálie a Bulharska, znám je i z Britských ostrovů a lokálně a ojediněle také z otevřených slanisek evropského vnitrozemí (Hůrka, 1996; Löbl & Smetana, 2003; de Jong, 2013). V mnoha zemích Evropy je zahrnut do národních červených seznamů kvůli své specializaci na ohrožená stanoviště. Zatím jediná kvantitativní analýza výskytu tohoto druhu byla provedena ve Velké Británii, kde byl prokázán jeho 60% úbytek v posledních 40 letech (Joint Nature Conservation Committee, 2010). V České republice je považován za druh kriticky ohrožený z důvodu silné vazby na kriticky ohrožená otevřená slaniska (Veselý et al., 2005; P. Veselý, pers. comm.). Téměř všechny jeho nálezy z našeho území pocházejí z Moravy, kde je zřídka nacházen na nezastíněných nížinných slaniskách a recentně i na otevřených stanovištích bez zvýšené salinity (Hůrka, 1996; P. Veselý a V. Křivan, pers. comm.). Dosud jediný známý nález z Čech pochází z roku 1869 z Obřího dolu u Pece pod Sněžkou (5260, 3.vi.1869, 1 ex., Schwartz lgt.; Joseph 1869), a proto nebývá tento druh zmiňován v přehledových publikacích jako součást fauny Čech.

My jsme jednu samici *P. luridipennis* chytili do světelného lapače při průzkumu bezobratlých živočichů v aktivní pískovně u Praskačky poblíž Hradce Králové (5860, 50°10'36"N, 15°45'0"E, 240 m n. m., 28.vi.–3.vii.2012, 1 ♀, R. Tropek, O. Čížek & I. Černá lgt., M. Plátek det. et coll.). Lapač byl umístěn na odtěženém dně pískovny s velmi řídkým porostem ruderalní vegetace. Jde o potvrzení výskytu druhu na území Čech po 143 letech. Protože *P. luridipennis* je barevně výrazný a poměrně nezaměnitelný, je pravděpodobné, že jde v Čechách spíše o vzácného migranta, nikoliv o stálou a přehlíženou součást fauny Čech. Rovněž potvrzení trvalejšího šíření by bylo možné až na základě více nálezů. Náš nález podporuje nezanedbatelný faunistický potenciál postindustriálních stanovišť pro bezobratlé živočichy (Tropek & Řehounek 2012).

Poděkování

Rádi bychom poděkovali Františku Gryczovi (České Budějovice) za revizi determinace nalezeného exempláře a Petru Veselému (Praha) a Vlastimilu Křivanovi (Předín) za informace o dalších nálezech a bionmii předmětného druhu. Náš výzkum byl podpořen Grantovou agenturou České republiky (P504/12/2525).

Literatura

- DE JONG Y. S. D. M. (ed.) 2013: Fauna Europaea version 2.6, <http://www.faunaeur.org> (accessed 10 March 2014).
- HŮRKA K. 1996: Carabidae of the Czech and Slovak Republics. Carabidae České a Slovenské republiky. – Kabourek, Zlín.
- JOINT NATURE CONSERVATION COMMITTEE 2010: UK Priority Species data collation. *Pogonus luridipennis* version 2, <http://www.jncc.gov.uk> (accessed 10 March 2014).
- JOSEPH G. 1869: Ueber *Pogonus luridipennis* Germ. in Schlesien aufgefunden. – Jahresbericht Schlesischen Gessellschaft für Vaterlandische Cultur, Breslau, 46: 174-175.
- LÖBL I. & SMETANA A. (eds.) 2003: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol 1: Archostemata, Myxophaga, Adephaga. – Apollo Books, Stenstrup.
- TROPEK R. & ŘEHOUNEK J. 2012: Bezobratlí postindustriálních stanovišť: význam, ochrana a management. – ENTÚ AV ČR & Calla, České Budějovice, 112 pp.
- VESELÝ P., MORAVEC P. & STANOVSKÝ J. 2005: Carabidae (střevlíkovití). In: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 405-411.